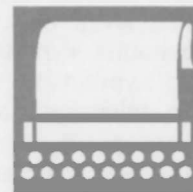

Журналістыка

Т.У. ПАДАЛЯК

ПРАФЕСІЙНА-ЭТЫЧНЫЯ КАНФЛІКТЫ ЁЖУРНАЛІСТЫЦЫ: ВОПЫТ ГРАМАДСКАГА РЭГУЛЯВАННЯ

Рассматривается социально-культурный аспект нравственного регулирования в журналистике. Исследуется зарубежный и отечественный опыт создания профессионально-этических кодексов, их роль в процессе функционирования средств массовой информации. Анализируется практика работы комитета по профессиональной этике Белорусского союза журналистов.

The article is devoted to the socio-cultural aspect of ethical regulation in journalism. It considers foreign and national experience in developing ethical codes and their role in the Mass Media. The article analyzes the performance of the Belarusian Journalists Union's Committee for Professional Ethics as well.

Прафесійна-маральны аспект функцыянавання сродкаў масавай інфармацыі быў актуальным на працягу ўсёй гісторыі журналістыкі. У сацыяльна-культурнай сітуацыі ХХ ст. пытанні журналісцкай этыкі набылі акцэнтаваную накіраванасць: збор, апрацоўка, распаўсюджванне інфармацыі аналізуюцца, абмяркоўваюцца і “прэпаруюцца” ў кантэксце ўсеагульных маральных каштоўнасцей і ідэалаў. Кодэксы прафесійнай этыкі разглядаюцца як адзін са спосабаў захавання сутнаснай прыроды сродкаў масавай інфармацыі (аб’ектыўнае, праўдзівае, адэкватнае інфармаванне насельніцтва аб надзённым).

Нормы прафесійнай маралі журналіста фарміраваліся разам з развіццём прафесіі па меры назапашвання вопыту.

У XVII ст. канчаткова вызначылася месца журналістыкі ў соцыуме. Журналісцкая прадукцыя паступова набывала строгую перыядычнасць, выходзіла на ўсё больш шырокую аўдыторыю, становілася ўплывовай, грамадска значнай. Адначасова распачыналася і прафесійна-маральная рэфлексія паводле сутнасці і якасці інфармацыйнага прадукту. У гэты час у Германіі ўзнік выраз “газетная качка” (які нястомна “лётае” ў журналісцкіх прасторах і да цяперашняга часу): пасля сумніўных, але “прыгожых”, “кідкіх” паведамленняў сумленныя газетчыкі ставілі паметку NT: non testatur – не правярана. Скарачэнне гучала як “энтэ”, што па-нямецку азначае “качка”. Такім чынам, бяскрыўдная птушка стала сімвалам бессаромных журналісцкіх фальсіфікацый, недакладнай інфармацыі ў прывабнай “праўдапа-добнай” абгортцы.

З развіццём журналісцкай прафесіі ўсё часцей узнікалі праблемы этычнага характару, канфліктныя сітуацыі – і паступова назапашваўся вопыт іх вырашэння. Прынцыповае значэнне ў гэтым плане належыць рабоце М.В. Ламаносава “Меркаванне аб абавязках журналістаў пры выкладанні імі сачыненняў, прызначанае для падтрымання свабоды філасофіі”. У 1752–1754 гг. у нямецкіх выданнях з’явіліся публікацыі, у якіх неспрыяльна, у скажоным выглядзе ацэньваліся даследаванні М.В. Ламаносава. Вучоны вырашыў адказаць замежным крытыкам. Ён адзначае, што кожны, хто бярэцца за

пряо, павінен паставіць за мэтау “строгі і правільны пошук ісціны” (Ломоносов 1952, 217). М.В. Ламаносаў выклаў правілы, якімі, на яго думку, павінны кіравацца журналісты пры ажыццяўленні прафесійнай дзейнасці. Ён лічыў, што журналісты маюць права на асабістыя меркаванні аб з’явах і фактах, што апісваюць, але папярэджваў аб неабходнай асцярожнасці і справядлівасці пры вынясенні ацэнак: “Перш чым ганьбаваць і асуджаць, варта ні адзін раз узважыць тое, што скажаш, каб быць у стане, калі спатрэбіцца, абараніць і апраўдаць свае словы” (Ломоносов 1952, 230–231).

На думку даследчыка Г.В. Лазуцінай, вялікі рускі вучоны “стварыў процівагу адносінам да журналістыкі як да прыдатку ўладаў” (Лазутина 1999, 69–70). Аднак, на наш погляд, складзеныя М.В. Ламаносавым правілы паводзін наўрад ці выконвалі ролю “процівагі” альбо своеасаблівага этычнага кодэксу, паколькі на той момант журналістыка была, безумоўна, уплывовай, але не масавай прафесіяй. Навукоўцы зазначаюць: знакавай з’явай, якая замацавала ператварэнне журналістыкі ва ўстойлівы сацыяльны інстытут, стала “грашовая прэса” – так называлі танныя выданні для шырокіх слаёў насельніцтва, якія амаль адначасова з’явіліся ў многіх краінах у першай палове XIX ст. Клопат аб прэстыжы і аўтарытэце прафесіі садзейнічаў працэсу фарміравання і замацавання прафесійна-маральных стандартаў журналістыкі, кваліфікацый нормаў паводзін.

На мяжы XIX і XX ст. у Еўропе і Амерыцы стварыліся магутныя газетныя манаполіі, прэса актыўна (а часам і бессаромна) пачала выкарыстоўвацца для маніпуліравання масавай свядомасцю, для інфармацыйна-гвалтоўнага насаджэння поглядаў, ідэй, меркаванняў, выгадных газетным гаспадарам. У гэтай сітуацыі самі журналісты адчулі небяспеку ператварыцца ў звычайныя “вінцікі” газетнага механізму. Акрамя таго, як слушна адзначае даследчык Д.С. Аўраамаў, вострая публічная крытыка ў адрас сродкаў масавай інфармацыі магла стаць нагодай для ўвядзення строгага дзяржаўнага рэгулявання іх дзейнасці, што цягнула б за сабой пагрозу свабодзе друку. “Гэта зусім не адпавядала інтарэсам журналісцкай карпарацыі, прадстаўнікі якой убачылі выйсце з праблемнай сітуацыі ў стварэнні механізму самарэгуляцыі прэсы” (Авраамов, 1999, 47). Адзначым, што самарэгуляцыяй звычайна называюць незаканадаўчую, унутраную нарматворчасць самой журналісцкай садружнасці – распрацоўку і прыняцце кодэксаў прафесійнай этыкі.

У 20-я гг. XX ст. кодэксы прафесійнай этыкі былі прыняты журналісцкімі карпарацыямі многіх краін свету. Першым пісаным кодэксам даследчыкі лічаць Хартыю прафесійных абавязкаў, прынятую ў 1918 г. у Францыі Нацыянальным прафсаюзам журналістаў (праўда, называецца і іншая дата, іншая краіна: 1900 год, Швецыя – аднак гэты этычны кодэкс не атрымаў шырокага распаўсюджвання). Хартыя прафесійных абавязкаў – асноўны этычны кодэкс французскіх журналістаў і да цяперашняга часу (дапуўненні былі ўнесены ў 1938 г.). У Хартыі ўказваецца: журналіст адказвае за ўсё, што ён піша; журналіст не дапускае неабгрунтаваных абвінавачванняў, паклёпаў, падтасоўкі дакументаў, скажэння фактаў і хлусні; не выкарыстоўвае несумленныя метады атрымання інфармацыі; не дапускае плагіату; не выкарыстоўвае свабоду прэсы ў карыслівых мэтах і г. д.

Яшчэ адзін з самых вядомых “дэбютных” прафесійна-маральных дакументаў – Каноны журналізму, які быў прыняты Амерыканскім таварыствам рэдактараў газет у 1923 г., у ім не проста занатаваны рэкамендацыі на ўзроўні разважнага сэнсу, а зроблена спроба маральнай ацэнкі канкрэтных сітуацый: “Загалоўкі павінны дакладна адпавядаць зместу артыкулаў”; “Газета не павінна публікаваць меркаванні неафіцыйных асоб, якія наносзяць шкоду рэпутацыі або маральнаму аўтарытэту асобы, папярэдне не пазнаёміўшы з гэтымі меркаваннямі чалавека, у адрас якога яны накіраваны”; “Газета не павінна ўмешвацца ў асабістае жыццё грамадзян, не будучы

ўпэўненай, што гэта ўмяшальніцтва матывавана не цікаўнасцю абывацеляў, а законным правам грамадства на атрыманне важных звестак" і г. д. (Профессиональная этика журналистов, 1999, I, 383).

У 1983 г. на IV Кансультатыўнай сустрэчы міжнародных і рэгіянальных журналісцкіх арганізацый былі распрацаваны і прыняты Міжнародныя прынцыпы прафесійнай этыкі ў журналістыцы. У гэтым дакуменце "расшыфроўваюцца" і тлумачацца наступныя прынцыпы: права грамадзян на атрыманне дакладнай інфармацыі, вернасць журналіста аб'ектыўнай рэальнасці, сацыяльная адказнасць і прафесійная сумленнасць журналіста, агульнадаступнасць сродкаў масавай інфармацыі і ўдзел грамадскасці ў іх рабоце, павага прыватнага жыцця і чалавечай годнасці, павага грамадскіх інтарэсаў, усеагульных каштоўнасцей і разнастайнасці культур і г. д.

У СССР Кодэкс прафесійнай этыкі журналіста быў прыняты толькі ў красавіку 1991 г., бо камуністычная традыцыя на працягу многіх дзесяцігодзяў вымушала журналістаў быць паслухмянымі выканаўцамі партыйных заданняў, "байцамі ідэалагічнага фронту". Размовы аб прафесійнай этыцы ў гэтых умовах укладаліся ў пракрустава ложа зададзена-партыйнага фармату.

У 1990-х гг. актывізуюцца і актуалізуюцца працэсы самарэгулявання СМІ ў Беларусі і ў суседніх краінах, былых рэспубліках СССР.

У 1995 г. на IX з'ездзе Беларускага саюза журналістаў (самай масавай і ўплывовай журналісцкай арганізацыі краіны) быў прыняты Кодэкс прафесійнай этыкі журналіста. Задача гэтага дакумента – вызначэнне асноўных маральных арыенціраў, якімі павінен кіравацца журналіст пры выкананні сваіх прафесійных абавязкаў. Дакумент складаецца з трох частак: прынцыпы прафесійнай этыкі, парушэнні нормаў прафесійнай этыкі і ўскладанне адказнасці.

Сацыяльная адказнасць журналіста, праўдзівасць і аб'ектыўнасць, добрасумленнасць, павага да агульначалавечых каштоўнасцей, прафесійная салідарнасць – гэтыя прынцыпы ў Кодэксе прафесійнай этыкі журналіста БСЖ зафіксаваны як вызначальныя. Журналіст адказны перад чытачамі, гледачамі, слухачамі, а таксама перад грамадствам у цэлым за змест паведамленняў, што прапануюцца ім для апублікавання; за праўдзівае і своечасовае інфармаванне аўдыторыі аб актуальных праблемах, якія маюць грамадскую цікавасць. Адзначаецца таксама, што калі ўказанне выдаўца ці кіраўніцтва рэдакцыі ўступае ў супярэчнасць з патрабаваннямі грамадскай маралі, то журналіст павінен адмовіцца ад выканання задання.

Добрасумленнасць журналіста мае сваёй перадумовай скрупулёзную праверку фактаў, дакладную перадачу звестак, узятых з дакументальных і іншых крыніц, прызначаных для публікацыі; яна выключае падтасоўку фактаў, бяздоказныя меркаванні, вымысел і фабрыкацыю матэрыялаў. Прафесійная сумленнасць забараняе журналісту карыстацца перавагамі, што вынікаюць з яго прафесійнага становішча, у асабістых інтарэсах. Недапушчальна выкарыстоўваць друкаванае слова і слова, якое гучыць у тэле-, радыёэфіры, для праследавання непажаданых асоб, звядзення асабістых рахункаў, задавальнення групавых і аўтарскіх амбіцый. Журналіст абавязаны захоўваць у тайне крыніцы канфідэнцыяльнай інфармацыі, паважаць права на інтэлектуальную ўласнасць.

У Кодэксе дакладна прапісаны праступкі супраць гонару і годнасці асобы – сітуацыі, калі журналіст абнародуе інфармацыю, якая датычыцца сферы прыватнага жыцця пэўнай асобы, без яе згоды (за выключэннем выпадкаў, калі гэта неабходна для абароны інтарэсаў грамадства, правоў і законных інтарэсаў грамадзян або звязана з грамадскай дзейнасцю гэтай асобы); калі журналіст абнародуе звесткі, якія хоць і адпавядаюць рэчаіснасці, але, не маючы грамадскага значэння, прычыняюць шкоду гонару і годнасці

асобы; калі журналіст падае ў нявыгадным святле грамадзяніна ці катэгорыю грамадзян у сувязі з іх полам, узростам, расавай і нацыянальнай прыналежнасцю, мовай, прафесіяй, месцам жыхарства, адносінамі да рэлігіі.

Кодэкс прафесійнай этыкі Беларускага саюза журналістаў неаднойчы быў дапаможнікам пры разборы спрэчных сітуацый журналісцкай практыкі, на яго падставе камітэт па прафесійнай этыцы БСЖ рабіў экспертныя заключэнні на запыты судаў па ісках да журналістаў і СМІ.

Так, члены камітэта па прафесійнай этыцы БСЖ на запыт суда Першамайскага раёна г. Мінска ад 24 кастрычніка 1997 г. правялі экспертызу па матэрыялах грамадзянскай справы па іску Г. Кудровай аб абароне гонару і годнасці да Нацыянальнай дзяржаўнай тэлерадыёкампаніі Рэспублікі Беларусь, недзяржаўнай студыі "Фобас". Сутнасць справы – у наступным. 13 лістапада 1996 г. па каналу Беларускага тэлебачання быў паказаны фільм "Справа па абвінавачанню" пра цяжкае злачынства, здзейсненае А. Баханавым (ён быў прыгавораны да выключнай меры пакарання – расстрэлу). У фільме ўзгадвалася, што маці злачынца – вадзіцель трамвая, і ў канцы карціны глядач бачыў вадзіцеля трамвая ісціцу Г. Кудрову на рабочым месцы. З гэтых кадраў і адпаведнага дыктарскага тэксту, на думку ісціцы, можна зрабіць выснову, што менавіта яна з'яўляецца маці злачынца. Г. Кудрова патлумачыла: адначасова з паказам у кадры яе твару ідзе каментарый на конт таго, як быў здзіўлены суддзя, пазнаўшы ў маці злачынца жанчыну – вадзіцеля трамвая, у якім ён пастаянна ездзіць на працу. Ісціца палічыла, што гэтыя кадры зневажаюць яе гонар і годнасць.

Перад камітэтам па прафесійнай этыцы БСЖ было пастаўлена пытанне: ці можна лічыць гэты эпізод фільма (у трамваі) зневажачым гонар і годнасць ісціцы? Вывучыўшы матэрыялы справы, эксперты прыйшлі да высновы, што фільм "Справа па абвінавачанню" з'яўляецца дакументальна-публіцыстычным. Аўтары фільма скарысталі шэраг прыёмаў, дапусцімых з пункта гледжання тэорыі і практыкі журналістыкі: доўгі кадр і буйны план, трэвелінг (наезд камеры для акцэнтавання найважнейшага элемента кадра), суправаджэнне відэарадам каментарыя вядучага. Аднак пры канструктыўным мантажы (працэс злучэння кадраў так, каб паміж імі ўзнікла сэнсавая сувязь) аўтары фільма дапусцілі недакладнасць. Эксперты БСЖ адзначылі, што ў дадзеным выпадку экранны вобраз у спалучэнні з закадравым тэкстам наводзіць глядача на асабісты каментарый – дае магчымасць самастойна выявіць узаемасувязь гэтых двух паведамленняў. Роля ісціцы ў фільме можа быць успрынята глядачамі адназначна: вадзіцель трамвая і маці А. Баханава – адна асоба.

Нельга прызнаць этычным выкарыстанне звестак аб канкрэтным чалавеку для апісання падзеі, удзельнікам якой ён не з'яўляецца, без яго згоды – тым больш, калі даецца негатыўная інфармацыя. Навязаная чалавеку роля можа выкпікаць адмоўную ацэнку з пункта гледжання маральных прынцыпаў. Напрыклад, жанчына, не вінаватая ў тым, што яе сын здзейсніў злачынства, можа быць асуджана грамадскай думкай за памылкі выхавання. Члены камітэта па прафесійнай этыцы Беларускага саюза журналістаў прыйшлі да высновы, што ў кантэксце дадзенага журналісцкага матэрыялу вышэйпрыведзены эпізод з этычнага пункта гледжання можа прыніжаць гонар і годнасць ісціцы. Гэта было патлумачана ў адпаведным экспертным заключэнні ад 25 чэрвеня 1999 г.

Акрамя Беларускага саюза журналістаў (БСЖ), у краіне дзейнічае і Беларуская асацыяцыя журналістаў (БАЖ), якая ў 1997 г. прыняла Дэкларацыю прынцыпаў прафесійнай этыкі беларускіх журналістаў і сродкаў масавай інфармацыі. Дакумент складзены ў выглядзе рэкамендацыі сваім членам і сябрам прытрымлівацца прафесійна-этычных прынцыпаў, у тым ліку: адстойваць права на атрыманне і распаўсюджванне інфармацыі ўсімі закон-

нымі сродкамі незалежна ад дзяржаўных межаў; праяўляць публічную салідарнасць з усімі, хто падвяргаецца ўціску і рэпрэсіям за сваю прафесійную дзейнасць; паважаць іншыя погляды, меркаванні і пазіцыі, калі ў іх адсутнічаюць хлусня, фальш, а самі яны з'яўляюцца вынікам пошуку ісціны і г. д. Члены асацыяцыі прызнаюцца, што дакумент пакуль што не працуе, выказваюцца за яго дапрацоўку і ўдасканаленне.

Мяркуем, аптымальным варыянтам было б прыняцце агульнага Кодэкса прафесійнай этыкі беларускага журналіста, распрацаванага сумесна Беларускім саюзам журналістаў і Беларускай асацыяцыяй журналістаў.

Этычныя кодэксы, прынятыя большасцю журналісцкіх арганізацый свету, вызначаюць прыярытэтныя маральна-прафесійныя каштоўнасці. Іх асноўная функцыя – уздзеінічаць на паводзіны журналістаў, абуджаючы адказнасць перад грамадствам. Прыняцце этычнага кодэкса – крок добраахвотны: выкананне прынцыпаў і норм, зафіксаваных у ім, не прадугледжвае прымусу, а дасягаецца сілай грамадска-маральнага ўздзеяння (у гэтым яго адрозненне ад юрыдычных норм адказнасці). Як справядліва адзначае даследчык Г.В. Лазуціна, “...сацыяльная рэчаіснасць – невычэрпная крыніца калізій, выпрабаванне якімі вытрымлівае не кожны. Нехта з журналістаў, нягледзячы ні на што, узнімаецца да вышэйшага ўзроўню маральнасці, да вышэйшага ўзроўню прафесійна-маральнай сталасці... А хтосьці становіцца сорамам прафесіі” (Лазуціна 1999, 51).

У некаторых буйных перыядычных выданнях свету, інфармацыйных агенцтвах прыняты свае этычныя кодэксы. У ЗША, напрыклад, існуюць дакументы, якія рэгламентуюць маральныя нормы прафесійнай дзейнасці Асацыяцыі выдаўцоў і прэс-менеджменту, Асацыяцыі журналістаў электронных СМІ, Нацыянальнай асацыяцыі фотарэпарцёраў, агенцтва Асашэйтэд Прэс, газет “Вашынгтон пост”, “Нью-Йорк таймс”, інш. Адметна, што ў некаторых кодэксах прафесійнай этыкі, напрыклад амерыканскага часопіса “Бізнес уік”, ёсць асобны раздзел “Распіска”, дзе ўказана: усе супрацоўнікі павінны даць распіску ў тым, што яны азнаёмы з этычнымі правіламі і будуць, безумоўна, іх выконваць (Профессиональная этика... 1999, 59). У паяшканнях рэдакцый некаторых амерыканскіх газет вывешаны шылды з выкладаннем этычных прынцыпаў газеты. У Беларусі такой традыцыі няма. Даследчык Е.В. Письменная адзначае, што “некаторыя расійскія выданні маюць напісаныя і прынятыя рэдакцыйным калектывам этычныя кодэксы, але ў большасці выпадкаў пра іх забываліся адразу ж пасля таго, як прымалі” (Письменная 2000, 7).

Пакуль што мала даследаваны ўплыў этычных кодэксаў на паводзіны журналістаў у сітуацыях, калі яны не гіпатэтычна, а рэальна сутыкаюцца з этычнымі праблемамі. Безумоўна, кодэксы не ўтрымліваюць гатовых, канкрэтных адказаў: ніводны нават самы падрабязны і дэталёвы дакумент не можа прадугледзець усе этычныя калізіі, якія ўзнікаюць у журналісцкай практыцы. Тым не менш прафесійныя кодэксы дапамагаюць журналісту асэнсавачы і ўсвядоміць межы дазволенага і недазволенага, даюць штуршок да глыбокай маральнай рэфлексіі, садзейнічаюць пошуку ўласных, індывідуальна-асобасных арыенціраў у акіяне маральных каштоўнасцей. А канчатковы прафесійна-этычны выбар – за самім журналістам.

ЛІТАРАТУРА

- Авраамов Д. С. Профессиональная этика журналиста. М., 1999.
Лазутина Г. В. Профессиональная этика журналиста. М., 1999.
Ломоносов М. В. Рассуждение об обязанностях журналистов при изложении сочинений, предназначенное для поддержания свободы философии: В 10 т. // Полн. собр. соч. / Пер. под ред. Т. П. Кравца. М., 1952. Т. 3. С. 201–232.
Письменная Е. В. Профессионализм и этика: проблема морального выбора в деловой журналистике (из российского опыта) // Вестн. Моск. ун-та. Сер. 10. Журналистика. 2000. № 2. С. 3–10.

Профессиональная этика журналистов: В 2 т. Т. 1. Документы и справочные материалы. М., 1999.

Паступіў у рэдакцыю 20.05.2002.

Таццяна Уладзіміраўна Падаляк – кандыдат філалагічных навук, дацэнт кафедры сацыялогіі журналістыкі.

Д.А. СТАНЮТА

ПРЭСА ГРАМАДСКІХ АБ'ЯДНАННЯЎ ЯК АБ'ЕКТ ДАСЛЕДАВАННЯ

Делается попытка обосновать целесообразность рассмотрения периодики общественных объединений в качестве самостоятельного раздела прессы и определить свойственные ей характерные черты.

The article makes an attempt to ground expediency for treating Periodicals of public associations as an independent division of Press and to define their typical features.

Існуе мноства класіфікацый сучаснай прэсы. Найбольш традыцыйныя з іх – паводле тэрытарыяльна-адміністрацыйнага дзялення і паводле тэматыкі.

Гаворачы пра сістэму прэсы ў той ці іншай постсавецкай краіне, даследчыкі звычайна падзяляюць перыёдыку паводле ахопу аўдыторыі і тэрыторыі распаўсюджвання на нацыянальную (рэспубліканскую), абласную і рэгіянальную. Паводле тэматыкі класіфікуюцца грамадска-палітычныя, эканамічныя, літаратурна-мастацкія, спартыўныя, забаўляльныя, рэкламныя і іншыя выданні.

З'яўленне незяржаўных СМІ прымусіла ўсіх нас улічваць уплыў, які аказвае на рэдакцыйную палітыку заснавальнік і ўласнік выдання. З'явіўся сэнс класіфікаваць СМІ паводле ўласніка. Напрыклад, парламенцкая, муніцыпальная газета, орган савета міністраў, выданні тых ці іншых медыя-холдынгаў, фінансава-прамысловых груп, партый і г. д. У межах гэтай класіфікацыі ёсць месца і для перыядычных выданняў, заснавальнікам альбо выдаўцом якіх з'яўляецца адно ці некалькі грамадскіх аб'яднанняў, інакш кажучы, для прэсы грамадскіх аб'яднанняў. Ніжэй робіцца спроба абгрунтаваць мэтазгоднасць разгляду перыёдыкі грамадскіх аб'яднанняў у якасці самастойнага раздзела прэсы і пазначыць уласцівыя ёй характэрныя рысы.

Апошнім часам грамадскія аб'яднанні на Беларусі не толькі прыцягваюць усё большую ўвагу сацыёлагаў і іншых даследчыкаў грамадскай думкі, але і атрымліваюць ад іх своеасаблівы крэдыт надзей. Пры гэтым даследчыкаў не вельмі цікавіць дзейнасць грамадскіх аб'яднанняў у мінулы савецкі час, бо адзначаецца, што яна цалкам падпарадкоўвалася мэтам тагачаснай сістэмы і была адным з накірункаў дзяржаўнага ўплыву на жыццё асобы. Менавіта ў сваім сённяшнім стане грамадскія аб'яднанні і іншыя некамерцыйныя арганізацыі разглядаюцца як найбольш сталая форма сацыяльнай актыўнасці. Яны прэтэндуюць на права прадстаўляць сабой так званыя трэці сектар грамадства (першы – дзяржава, другі – бізнес).

У гэтым кантэксце прэса грамадскіх арганізацый можа разглядацца як адзін з найбольш істотных сродкаў уплыву гэтых арганізацый на фарміраванне грамадзянскай супольнасці. Як слушна заўважае аглядальнік “Радые Свабода” В. Цыганкоў, «...сёння ў свеце многія ўспрымаюць журналістыку як адну з самых цынічных і прагматычных прафесій. “Мы проста робім сваю працу”, – какетліва гавораць рэпарцёры, атрымліваючы, напрыклад, чарговую прэмію. Для краін са сфарміраванай і ўстойлівай дэмакратыяй, пэўна, гэта натуральна – журналіст толькі пастаўляе інфармацыю і не рызыкуе браць на сябе іншых функцый. Але ў Беларусі, дзе змаганне за пабудову грамадзянскай супольнасці, здаецца, толькі пачынаецца, сродкі масавай інфармацыі могуць набываць зусім іншыя функцыі» (www.svaboda.org), якія даюць падставу для разгляду прэсы грамадскіх арганізацый у якасці сама-